

Інформація в Інтернеті та етнологія: інтерпретація весільного обряду

Ірма Шидішкенене

УДК [392.5:004.738.5](474.5)“312”

Irma Šidiškienė. Interactive Information and Ethnology: An Interpretation of Wedding Ceremony. The problem is the kind of online reader's identification with heritage and environmental guidelines. The paper aims to reveal the educationally, reliability of the ethnological scientific publications excerpts published in websites and online populist articles about Lithuanian wedding ceremonies, and discuss how the online readers accept the information.

Keywords: interactive information, Lithuanian wedding, symbolic actions, bridge, matchmaker court.

Irma Šidiškienė. Internetinė informacija ir etnologija: vestuvių interpretacijos. Straipsnyje analizuojama problema – kokios internetų tapatinimosi su paveldu ir aplinka gairės, atskleidžiamas etnologijos mokslo publikacijų ištraukų, skelbiamų tinklalapiuose ir internetinių straipsnių apie lietuvių vestuvių apeigas informatyvumas, patikimumas ir aptariama, kaip interneto skaitytojai vertina pateikiamą informaciją.

Raktiniai žodžiai: internetinė informacija, lietuvių vestuvės, simboliniai veiksmai, tiltas, piršlio teismas.

Кібернетичний простір – це єдине відоме мені місце, де можливості всіх є дійсно рівними. Інтернет не має офіційної влади, а також жодних «королів, президентів чи виборів, жодна інституція не може сказати: “Так має бути, тому що ми наказуємо”. Однак це не означає, що там немає авторитетів [...] Усі мають право бути почутими, але не до всіх розмов ставляться серйозно» [9, р. 241].

Культура Литви ХХІ ст. тісно пов'язана зі світовою культурою, і на її розвиток активно впливають новітні медіа-засоби, зокрема мережа Інтернет. Завдяки їм зв'язок між культурами стає дедалі динамічнішим, адже для багатьох людей стала звичною міграція та використання віртуального простору. Мануель Кастеллс вважає: «Для комп'ютерної комунікації властиво те, що вона не витісняє значення інших комунікацій, а лише зближує наявні соціальні моделі. [...] Вони ще довго будуть обмежені культурними, освітніми та економічними факторами, тому, найімовірніше, вплив комунікацій на культуру проявиться в зміцненні культурних соціальних мереж та сприянні їх космополітичності та глобалізації» [2, р. 359].

Під час дослідження традиційного литовського весілля [17] я зауважила, що користувачі Інтернету залюбки відвідують форуми на його порталах з метою якнайбільше дізнатися про весільні обряди, також їх цікавлять інші питання, що стосуються весілля, а ще вони бажають поділитися досвідом. Тому постало питання – які статті, з тих, що публікуються в Інтернеті, винятково стосуються весільної тематики. Накопичені відомості про ці статті я досліджую як інформацію, тобто як систематизовані та передані читачу в порталах або на спеціальних інтернет-сторінках дані. Для проведення таких досліджень ставилися завдання: проглянути статті про литовські весілля в тематичних порталах та на інших інтернет-сторінках, оцінити їх та проаналізувати весільні обряди, звичаї, які спричинили найбільшу кількість дискусій. У 2009–2010 роках провадився моніторинг публікацій на зазначену тему, дані порівнювалися з результатами етнологічних досліджень.

Інформація інтернетних статей про весілля призначена для ознайомлення з обрядами, традиціями та істо-

рією, а також для надання порад щодо святкування весілля. Їхній зміст визначає стиль і прикладний характер порталів та інтернет-сторінок. Для написання статей автори використовують різні літературні джерела (найчастіше наукові), а також матеріали інших порталів, інтерпретуючи їх на власний розсуд. Головна мета порталів, як і інших засобів масової інформації, – зацікавити читача і залучити його до обговорення заради отримання прибутку та/або заради впливу на нього. Для цього на деяких порталах створена можливість коментувати статті. Часто можна визначити кількість читачів, які ознайомилися з матеріалом, хоча й не залишили коментарів (наприклад, у розділі «Весілля, планування весілля» portalу aponsas.lt ¹ до 2010 року було опубліковано 27 статей ²). Найпопулярніша стаття – «Як святкувати весілля: цикл сценаріїв» ³, з якою ознайомилися 7554 читачі, чимала кількість користувачів Інтернету прочитала статті «Виклик традиціям: коротка весільна сукня» та «Дівочий/парубочий вечір – свято для молодят» ⁴.

Статті про весілля в мережі Інтернет

Статті в Інтернеті на весільну тематику бувають різні. У них або досить точно переказуються цілі сторінки наукових праць та статей ⁵, або розміщуються помірковані уривки без викривлення суті, або здійснюється синтез різних описів ⁶. Інші портали містять статті, сповнені «творчого переосмислення», тому іноді пропозиції, як застосувати традиції в сучасному весіллі, є безглуздими (aponsas.lt).

Не бракує також статей, у яких сват на веб-сторінці рекламує свої послуги і викладає коротку історію литовського весілля ⁷. Трапляються статті, у яких подаються інтерв'ю з організаторами весілля, молодятами і сватами ⁸. Останні є цінними не лише як джерело інформації, але і як етнографічний матеріал. Трапляються випадки, коли на веб-сторінці публікується скопійована стаття, яка містить виправлення та/або доповнення. Наприклад, статтю в aponsas.lt переписав і дещо скоригував автор інтернет-сторінки «Весілля в Сувалкії» Рімантас Восілюс ⁹. Дані наукових досліджень та етнографічні описи автор подав у власній інтерпретації.

За характером усі статті можна поділити на три основні групи: синтетичні, інтерв'ю та есе, або критичні. Перші призначені для ознайомлення з литовським весіллям та для роз'яснення змісту обрядів. У них скомпільовано відомості з різних праць, а символічні дії подано в авторській інтерпретації (нові обряди наділено сакральним змістом, а традиційні – інтерпретовано по-сучасному). Аналіз показав, що під час синтезу етнографічних чи літературних описів зникають акценти на їх виконання в певний час і певному місці, а поєднання цікавих, красивих та сакральних елементів в обрядах іноді змінює їх сутність (anonsas.lt). Статті кілька разів переписуються і «корегуються» на різних порталах, тому зміст обрядів часом стає нелогічним. Наприклад, із наданої модернізованої інтерпретації традиційних дівочих* і парубочих вечорів, які відбувалися напередодні весілля, важко зрозуміти, що в давнину означав дівич-вечір, і що він означає зараз. Крім того, подаються вигадки про настанови подруг нареченої: «Дівочий вечір – це прощання нареченої з дівочим життям і подружками та проводження її в нове життя. Тому його учасниці співали пісні про дівочтво, розповідали історії зі свого весілля чи дівич-вечора, радили, як порозумітися з чоловіком і уникнути проблем у сім'ї» (anonsas.lt). Не менш винахідливим «осмисленням» дівич-вечора є компіляція звичаїв різних народів і «давніх» обрядів (скажімо, відвідування лазні): «Ритуал починався, коли нареченій дарували монету, яка мала принести гроші молодій сім'ї. Монету зазвичай вона ховала в свій черевичок»; «Майбутні дружки приносили пироги, що їх самі випекли. Популярним був пиріг-“плетінка”, який символізував прощання з дівочою косою» (anonsas.lt).

Ангеле Вішняускайте, яка досліджувала весільні обряди, виявила, що наприкінці XIX – у першій половині XX ст. на дівич-вечорі прикрашали дім, оселю, наречена прощалася зі своїм квітником і подругами, їй розплітали косу та прикріплювали вінок з рути, її обдаровували, благословляли; потім розпочиналися танці. Подібно відбувався і парубочий вечір [22]. Очевидно, якби автори статей уважніше ставилися до результатів етнологічних досліджень і передавали основні символічні дії дівич-вечора, читачам було б легше їх застосувати до власного весілля.

Портал vestuves.lt відрізняється тим, що переписує статті з усіх видань. Наприклад, статті, що побачили світ у 2005–2009 роках, згідно з публікаціями Ірени Чепене, Йозаса Юргініса, Олександра Жаркуса, отримали більш-менш позитивні коментарі¹⁰. Курйозною виявилася ситуація з тексами про «Сучасні весілля», опублікованими на сторінці vestuves.lt¹¹. Як зазначено на порталі, у текстах подано матеріал з 11-го та 12-го томів Історії литовської культури, проте насправді тексти були взяті з книги «Сучасне село Сувалкійського регіону», зокрема, праця А. Вішняускайте «Vestuvės Suvalkijos kolūkiniame kaime» («Весілля у Сувалкійському колгоспному селі»

[23]. Там описані сувалкійські весілля у 60–80-х роках XX ст., проте на інтернет-сторінці було викладено скорочений текст без дат і цифр та іншого «баласту» з оригінальної статті і додано розділ «Декілька порад, як поводитися за столом», очевидно, з інших публікацій про етикет. Укладачі інтернет-сторінки, імовірно, самі не зрозуміли, про яке сучасне весілля писав автор вищезгаданого матеріалу. Відповідно на ці статті було отримано багато коментарів. Деякі користувачі раділи: «Дуже гарна стаття – дуже корисна. Показує, наскільки ми віддалилися від справжніх національних традицій, наскільки ми стали “проєвропейськими”.., радує, що така стаття є, тому що вона обговорює весільну символіку. Є з чого навчитися. Дуже дякую» (2007)¹². Інші читачі сприйняли відповідні виписки зі згаданої праці про «сучасне весілля» надто безпосередньо через назву: «Навряд тут описуються традиції сучасного весілля.., мої батьки так одружувалися.., змінюються ж звичаї, змінюються...» (2006). І вони (читачі) мають рацію.

Наукові статті, у яких не уточнено назви, або ті, що не переказані «популярною» мовою, також сприймаються суперечливо. Так сталося з публікацією про весільну символіку¹³, що була підготовлена за статтею А. Вішняускайте «Simbolika lietuvių vestuvėse» («Символіка в литовському весіллі») [24]: «Навіть не знаю, якщо лише стільки тої символіки було б на весіллі, то воно було б нудним. Схоже на те, що автори статті ніколи не були на справжньому литовському весіллі... Думаю, що через брак компетенції вам взагалі не варто писати на такі теми» (2005). Цей приклад засвідчує, що інформацію для читачів необхідно подавати безпосередньо, звісно, популярно розтлумачуючи результати етнографічних досліджень. Зазвичай читачі не часто шукають в Інтернеті відомості про давні литовські весільні звичаї, для них важливіше знати про сучасні весілля в країні та світі: «Про давній зміст, символіку та традиції можна прочитати в будь-якій книзі з фольклору. Гадаю, не лише мене цікавлять сучасні весільні традиції» (2006). Читачі здебільшого очікують від інтернетних статей цікавих ідей, атракцій, які переймають і звичаї інших країн. Більшість цікавиться сучасним весіллям з новими оригінальними забавами, іграми, тому радять: «Для тих, хто шукає інформацію, пропоную переглянути закордонні сайти, де знайдете багато новин і різних оригінальних ігор та інших забав» (2007). «Я цікавлюсь весіллями, і хочу щоб вони були щасливими та винятковими. Тому мені імпонують традиції італійських весіль, особливо дійство з білими голубами – це надзвичайне видовищне дійство, що приносить щастя. Але де їх взяти у Литві?» (2003) – водночас запитує відвідувачка Інтернету.

Варто відмітити інтернет-сторінку santuoka.lt, на якій можна знайти інформацію не лише про традиції, але й про весільний етикет. Статті підготовлені за допомогою різних досліджень досить професійно, хоча і з власними інтерпретаціями. Очевидно, символічні дії підбираються випадково, ті, які на думку упорядників сайту, можна застосувати. Давні звичаї подано коротко, без уточнення регіональних особливостей, з коментарями про можливість їх застосування в сьогоденні. Нова інтернет-сторінка (etnovestuves.lt) пропагує традиційні весілля Малої Литви і рекламує

* Аналог дівич-вечора в українській традиції [прим. редактора].

послуги з облаштування весілля в етностилі. На сторінці представлено «Pirmosios etnovestuvės Smiltynėje» («Перше весілля в Смільтіне в етностилі»), що було організоване за цією програмою. У розділі «Tradicijos ir papročiai» («Традиції і звичаї») описано символічні дії, що їх упорядники сторінки пропонують молодятим. Це вибіркова компіляція весільних обрядів XVII–XIX ст., як і на порталі santuoka.lt, різняться лише запропоновані символічні дії. На жаль, жодна із цих сторінок не має розділу читацьких відгуків.

Рекламні статті жанру інтерв'ю є інформативними. У них подано інтерв'ю організаторів весіль. Вітаутас Малукас брав інтерв'ю в Е. Мажрімайте з міста Мажейкяй [7]. Її досвід можна порівняти з розповіддю організатора весіль з Вільнюса, у якій Йоліта Мацеліте розмовляє з організаторкою весіль Христиною Кайкарене [8]. В. Малукас наголошує на новаторстві Е. Мажрімайте: «Щоб не відстати від моди, дівчина підтримує зв'язки з колегами з інших міст, постійно цікавиться, що модно в світі». Організатори весіль не нав'язують нареченим своїх думок: «Що я можу вдіяти, якщо наречена бажає рожевої сукні? Весілля – свято для неї і, можливо, про таку суконку наречена мріяла з дитинства. Я намагаюся здійснювати мрії – бути доброю феєю», – продовжує організаторка весіль. Х. Кайкарене добре знається на мріях наречених і пропагує новаторський підхід до святкування: «Сучасні дівчата хочуть стати, хоч би на один день, казковими принцесами. Тим паче, що нині все доступне. Сценарії великих балів і мода прийшли з мексиканських серіалів чи “Санти Барбари”. Ми ж, литовці, до того нічого подібного не мали і не бачили. [...] Весілля – це день, коли хоча б раз у житті можна перетворитися на принцесу на чудовому балу. Литовці переконалися, що весілля не обмежуються лише застольними піснями, їжею, перевантаженими столами та випивкою. Це може бути гарне ошатне свято, яке залишиться в спогадах на все життя». Це інтерв'ю засвідчує, що Х. Кайкарене не розуміється на весільних традиціях і схильна їх заперечувати, замість того, щоб делікатно пропонувати пристосовувати їх до нових естетичних потреб. Традиційний весільний обряд був святом родинним, але у XXI ст. організатори весіль спробували переконати, що це – приватне свято, яке слід організувати в тісному колі близьких та друзів. Отже, Х. Кайкарене вважає, що справляти весілля потрібно, проте запрошувати всю рідню на нього не обов'язково: «Не поспішайте садити за стіл всю родину. Кому це треба? Не варто! Візьміть шлюб у церкві і летіть туди, де зможете побути вдвох або зі своїми найближчими друзями... Це ваше свято, а не всієї родини, з якою зустрічаємось раз чи два на рік, зокрема, на похоронах. Краще проведіть цей день на березі озера при свічках та з пляшкою вина». У статтях загального характеру містяться поради та рекомендації від весільних організаторів, що, звісно, не сприяє збереженню литовських традицій.

Коментарі В. Малукаса засвідчують, що така стаття є доцільною як реклама для організатора, оскільки більшість тих, хто залишив коментар, запитували про ціни або про те, як можна знайти і найняти організатора.

Лише одна людина висловилася проти того, аби запрошувати організаторів: «Яким треба бути невдахою, щоб у твої справжній день усім оркестром керувала б якась там організаторка весілля?» (2007, santarve. lt).

Стаття Сваюне Алексаңдравічюте [1] базується на інтерв'ю з жінками, які щойно вийшли заміж, або на розповідях сватів, що недавно брали участь у весіллі; стаття Арнольда Ремейки – на розповіді однієї з учасниць дівич-вечора й організаторки весілля [13]. Статті інформативні не лише для дослідників, але й для користувачів Інтернету, які залишили багато позитивних коментарів, як наприклад: «Чудова стаття! Багато хороших ідей і основні традиції водночас. Думаю, що для мене будуть корисними деякі поради і загалом розуміння щодо проведення весілля й обрядів, тому що ніколи ще не брала участі у весіллі, але сама за місяць збираюсь виходити заміж» (2006, straipsniai. lt).

Зазначені статті ще раз підтверджують, що читачі залюбки діляться своїм досвідом – для них актуальною є інформація, що надходить звідусіль [17, р. 43]. Окрім цього, статті – це не лише джерело інформації, але й додатковий матеріал для етнографічного дослідження.

Статті типу есе (у жанрі репортажу) відрізняються критичними поглядами на литовські весілля. Уваги заслуговує матеріал Ернестаса Парульскіса, опублікована на інтернет-сторінці «Бізнес клас»: «Мою роботу інспірувала заява, що Литва це – США в мініатюрі, а ментальну американщину особливо легко можна помітити за змінами, що відбуваються у весільних традиціях. [...] На підставі “зовнішнього спостереження” не можна зробити навіть псевдонаукових висновків, проте – я підррахував – протягом 25 років я брав участь у більш ніж десяти вільнюських весіллях, де був і гостем, і свідком, і молодим, тому без усіляких сумнівів я вирішив відповісти на запитання: Скільки Америки з'явилося на весіллях у Вільнюсі протягом чверті століття? [10]. У статті автор розставляє акценти на ті речі, які, на його думку, змінилися. Незважаючи на те що автор наголосив на «псевдонауковості» своєї статті, представлені ним аргументи базуються на власній інтуїції та поглядах (необґрунтовані твердження щодо джерела виникнення деяких символічних дій та їх значення). Цією статтею не забарився скористуватися ще один весільний «радник», який розповів про радянський період в історії весільних традицій [4].

Лорета Глебавічюте у своїй статті-есе [3] веде мову про проблеми, які спричиняють стрес для молодят: прагнучи зробити досконале весілля, вони вигадують усілякі витребеньки і роблять зі свята шоу. Симптоматичне явище, що авторка оцінює весілля як приватне свято і ставить питання, чому воно «перетворюється на народну справу?», а також вважає, що тут присутнє прагнення похизуватися, адже для молодих важливо, «що скажуть люди». Проте авторка недооцінює, що етнографічний матеріал, як уже зазначалося, показує, що весілля було святом усієї общини, а не приватною справою.

Коротке дослідження популярних статей про литовське весілля засвідчило, що з погляду на інтерпретації та

точність їх спектр доволі широкий. Окрім цього, очевидне прагнення авторів статей рекомендувати литовцям, як святкувати весілля, агітувати їх влаштувати скромніші банкетні без сватів і традиційних музик, менше вживати алкоголю та їжі, тобто мінімізувати обряди, що є типовою рисою сучасного весілля [16, р. 184]. Варто зазначити, що інформацію з таких статей копіюють і розповсюджують інші портали, які пропонують реферати на основі вищезазначених текстів; це – описи, повір'я чи анекдоти (mokslo.lt).

(Не) належні символічні дії

У коментарях до статей відзначається увага читачів до окремих весільних символічних дій. Чи не найбільше читачів цікавили символічні дії подорожі та перенесення нареченої через міст, а також символіка білої сукні й вінка з руті (розглянуті в іншій статті [17]), проводилися дискусії і щодо питань обряду «суд свата».

Тема символічних дій, пов'язаних з мостами, яка обговорюється на порталах Інтернету, потребує окремого дослідження. Хотілося б зазначити, що в Литві звичай переїзду через мости та перенесення нареченої через них з'явився ще в радянський період. У різних народів є традиція переносити наречену через поріг, а не через міст [18, р. 132]. У XIX ст. учасники весілля російських міщан (переважно купців або інших заможних родин) після вінчання проходили центральними вулицями, об'їжджали місто і лише після цього відправлялися додому чи на місце святкування [26, р. 53]. У другій половині XX ст. поширився звичай проїхати центральними вулицями міста весільним кортежем у супроводі мотоциклів, а в 1980-х роках стала популярною практика весільним кортежем переїхати через сім мостів [26, р. 110]. У Литві в цей період також увійшла в практику традиція у вигляді забави переносити наречену через міст (мости), проте чому, можна лише здогадуватися. Повернутися на місце святкування необхідно було лише ввечері, тому звичай молодята не поспішали додому. Згодом комусь із весільного кортежу (можливо, навіть водієві) спало на думку перенести наречену через міст. Ця ідея багатьом сподобалася, і тому така практика набула поширення. На сторінках Інтернету трапляються новітні інтерпретації символіки мостів, де одним моментам надається символічне значення, а інші відкидаються, як чужі. Наприклад, перенесення через один міст – погано, а через сім мостів – у цьому є важливий сенс: «За давніми традиціями, наречену та її дружок через міст не переносили – це вигадка радянської доби. Міст для наших пращурів був символом поєднання світів живих і мертвих. Проте раніше переважав сакральний звичай семи мостів. Оскільки нумерація має магичну силу, то на неї зважали. Молодятам та їх супроводу також було цікаво «знайти» сім мостів та місточків, подолання яких принесло б щастя» (anonsas.lt). Тема символічних дій, що стосуються мостів, ще більш розвинена на сторінці Santuoka.lt: «Свати показують молодятам, як необхідно пройти мости життя... Наречений має оберегати наречену від життєвих негараздів, тому несе її на руках. Вибирають найдовший і найгарніший міст. [...] Міцність

моста перевіряє пара сватів. Сват переводить сваху через міст».

«Заслуги» популяризації обряду перенесення нареченої через міст/мости приписують таксистам. Про них ¹⁴ згадує і А. Вішняускайте, яка у власних статтях намагалася різними способами «викорінити» з весільного дійства цей обряд [22, р. 391]. Сьогодні Інтернет повторює цю «легенду». «Традиція перенесення нареченої через міст виникла у радянські роки. Її розповсюдили водії таксі. Їм хотілося «потягнути» час і «накрутити» додатковий кілометраж. Ця традиція мала б символізувати єднання між двома життями. Різні подібні обряди існують у різних націях чи етнічних групах. У литовців була традиція обходити навколо вогнища, а через міст несли мерця в слов'янських поховальних обрядах», – написала Ліна (veltuves.lt). Консультацію надала етнограф Неміра Гутаутене. «Перенесення нареченої через міст не було традицією, це вигадали близько 1950 року. Для таксистів це була дуже прибуткова справа, хоча не завжди виглядала естетично», – додає Р. Разаускас. У коментарях ¹⁵ порталу vestuves.lt читачі не погоджуються з такою інтерпретацією: «На мою думку, пані Ліна одержима якимось тенденційним антиславизмом і, не знаючи значення звичаю, додала помітну дозу «власної фантазії». Проте не вперше п. Ліна таким чином «розкидається» словами, але відповіді від неї не дочекаєшся. Ви – некомпетентна. Не ображайтеся, це моя думка» (2002). Обурені читачі писали: «Яка нісенітниця! Тоді чому було необхідно нести через міст? Можна було занести на якусь там гору чи у фонтан кинути. І чому обов'язково таксисти? До чого тут таксисти? Наймаються машини з водіями, які знають, що потрібно буде їздити, і все. Ще не чув, щоб таксисти керували весіллям. А тут – вигадки, що таксист, прагнучи потягнути час, пропонує: «Давайте будемо нести наречену через міст». І вся весільна громада хай бігає мостом і носить наречену через сім мостів:)). Щось тут не так? Десь тут глибше захований зміст цієї традиції? Думайте, пане етнографе...» (2002).

Подорож і перенесення нареченої через міст наприкінці XX ст., можна сказати, стали традицією. Читачі порталу vestuves.lt висловлюють свої аргументи щодо мостів, вони також чули в народі інші пояснення. Дедалі частіше можна знайти людей, які знають на значенні цього звичаю: «З розповідей бабці я знаю трошки інше пояснення цієї традиції. Отже, раніше молоду переносили не через один, а через сім мостів, тому що, за якимись там міфами, існує сім кіл щастя чи щось подібне, тому молодий свою наречену ніс через ті мости до щастя. Нині, звісно, усім вистачає і одного моста:) Отже, міст символізує перехід у сімейне життя, а не в потойбічне...» (2004). Із цим коментарем погодилися й інші читачі, які не уявляли «литовського весілля без нареченої і моста» (2006), а один ображений читач захвилювався: «Цікаво, чи шановний Р. Разаускас прочитав хоч одну етнографічну книжку і чи глибше досліджував старовинні весільні обряди... Значення моста є дуже змістовним. Це знак перетворення, переходу з однієї форми в іншу. У давнину, після

того як переносили молоду через міст, його руйнували. Таким чином показували, що шляху назад немає (також явища, як розлучення не було)» (2005). Чимало людей відмовляються від перенесення нареченої через міст – хтось із практичних міркувань, а хтось по-іншому оцінює його значення: «Моє весілля вже відбулося. І я не хотіла, щоб наречений мене ніс у поті чола через міст на очах у юрби. Хоча б тому, що в цьому ніяких глибоких традицій немає – ми цікавилися обоє. Це безпідставна вигадка» (2004).

Отже, як показують різноманітні коментарі, кожен обирає символічну дію так, як сам розуміє і бажає. Суперечливість поглядів лише підтверджує дієвість цього звичаю (коли практика стає звичаєм). Під час етнографічних польових досліджень, проведених у Литві у 2004–2009 роках, інформатори зазвичай розповідали, що на їхньому весіллі через мости їхали, а наречену несли, тому що так прийнято і «так потрібно».

Проаналізувавши запитання на vestuves.lt, можна дійти висновку, що деякі символічні дії, притаманні традиційному весіллю в Литві (не регіонально самобутні), були відомі ще в другій половині ХХ ст., проте на початку ХХІ ст. молодь почала їх забувати. Наприклад, виникає сумнів, чи на початку ХХІ ст. ще бувають весілля, на яких «вішають» свата. Переважає думка, що більшість влаштовують весілля в один день: «Сумніваюся, що це на другий день весілля проводиться ритуал “повішання” свата, щось не чути про таке. Більшість святкує перший день, а далі – весільна подорож. Але загалом – це гарний і по-своєму веселий звичай» (2007). Ще помітно, що дедалі рідше сват присутній на весіллях, оскільки важко знайти когось, хто б погодився ним бути: «Припиніть жарти, хто у наш час “вішає” свата, і так їх знайти неможливо, краще занести їх у “Червону книгу”» (2007). Звичайно, знайшлися свідки, які підтвердили, що сватів «вішають»: «Я двічі була свахою, і обидва рази мого свата “вішали”» (2008). Коментарі свідчать, що «таких традицій не хочуть і самі молодята. Правда, в одному селі в Шяуляйському районі саме цього і просили. Було справді весело...» (2008). Роль свата на сучасному литовському весіллі фактично зменшилася, і він став більше подібним на «блязня», зі слів Е. Парульскіса [11], ніж на важливого персонажа, який проводив відповідні весільні обряди.

Примітки

¹Цю статтю, мабуть, було взято з: Традиційне литовське весілля 07-04-2007 15:39: написав tetasigita // Традиція. <http://blogeriuvestuves.blogas.lt/page4&thisy=&thism=&thisd>. Проте портал не завжди відкривається, тому інформація базується на anonsas.lt. Надалі в статті в дужках зазначатиметься назва порталу без його адреси.

²<http://www.anonsas.lt/portal/categories/34> [перегляд 01.2011].

³Як святкувати весілля: цикл сценаріїв. Оновлено: 15-06-2010 16:30. Коментарів: 0. Views from 2009-08-25:

7554 // <http://www.anonsas.lt/portal/categories/34/1/0/1/article/8466> (далі – anonsas.lt).

⁴Дівочий/парубочий вечір – свято для молодят. Розміщено: 12-06-2007 12:23. Оновлено: 2007-06-20 12:59. Коментарів: 1. Views from 2009-08-25: 4932 // <http://www.anonsas.lt/portal/categories/34/1/0/1/article/5509>; Виклик традиціям: коротка весільна сукня. Розміщено: 10-01-2008 11:52. Оновлено: 23-04-2008 14:45. Коментарів: 0. Views from 2009-08-25: 4973 // <http://www.anonsas.lt/portal/>

[categories/34/1/0/1/article/9158](http://www.anonsas.lt/portal/categories/34/1/0/1/article/9158).

⁵Напр.: <http://www.vestuves.lt/vestuviu-planavimas/paprociai-ir-tradicijos/> (далі – vestuves.lt).

⁶http://www.santuoka.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=135&Itemid=150 (далі – santuoka.lt).

⁷Ратамас Т. Литовське весілля // <http://www.pirslys.com/idomybes/16-lietuviuvestuves>.

⁸<http://www.straipsniai.lt/Vestuves/puslapis/>.

⁹<http://www.santuoka.eu/readarticle>.

php?article_id=25 (далі – santuoka.eu).

¹⁰ Напр.: Язичницьке весілля і розлучення I–II(1), за проф. Йозасом Юргінісом // <http://www.vestuves.lt/vestuviu-planavimas/paprociai-ir-tradicijos/ragoniskos-vedybos-ir-skyrybos-i/>.

Витоки звичаїв литовського весілля I–III (2), за д-ром Іреною Чепене // <http://www.vestuves.lt/vestuviu-planavimas/paprociai-ir-tradicijos/vestuviu-paprociiu-lietuvoje-istakos-iii/>.

¹¹ Традиції сучасного весілля : I–XV ч.

(до 6 коментарів) // <http://www.vestuves.lt/vestuviu-planavimas/paprociai-ir-tradicijos/siuolaikiniu-vestuviu-paprociai-i-dalis/>.

¹² У дужках зазначено рік, коли був написаний коментар.

¹³ Символіка на весіллі I–II (2–4) Упорядковано за Ангеле Вішняускайте // <http://www.vestuves.lt/vestuviu-planavimas/paprociai-ir-tradicijos/simbolika-vestuvese-i/>.

¹⁴ Припущення, що таксисти роз-

повсюдили цю практику, належить лише одній співрозмовниці А. Вішняускайте. Проте таксистів не часто наймали на весілля.

¹⁵ На цій інтернет-сторінці найбільше відповідей дав Р. Разаускас, напр.: Як, відповідно до традицій, проводжають молодят з дому батьків нареченої? (5) <http://www.vestuves.lt/vestuviu-planavimas/paprociai-ir-tradicijos/kaip-ura-isludimi-jaunieji-is-jaunosios-tevu-namupagal-paprocias/>.

Література

1. *Aleksandravičiūtė S.* Jei tektų planuoti vestuves [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.straipsniai.lt/Vestuves/puslapis/10432> [перегляд 04.2009].
2. *Castells M.* Tinklaveikos visuomenės raida. – [Kaunas], 2005.
3. *Glebaivičiūtė L.* Vestuvių apokalipsė [Електронний ресурс] // Verslo klasė. – 2009. – N 7. – P. 74. – Режим доступу : <http://archyvas.vz.lt/news.php?id=4369462&strid=1050&rs=0&ss=cc23eae396d6ccf447780580b7fc296f&y=2009%2006%2030> [перегляд 09.2010].
4. *Jakutis R.* «Vestuvės, vestuvės. Kam jos arskritai reikalingos?» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.siauliaiplus.lt/article/articlearchiveview/251/2008/09/19?PrintableVersion=enabled> [перегляд 04.2009].
5. Kaip švęsti vestuves: scenarijų ciklas [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.anonsas.lt/portal/categories/34/1/0/1/article/8466> [перегляд 01.2011].
6. Mažosios Lietuvos vestuvės XXI amžiuje [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.etnovestuves.lt/Page.aspx?PageID=7&LangID=LT> [перегляд 10.2010]. – tekste: etnovestuves.lt
7. *Malūkas V.* Vestuvėms mažiejiškai užsako ir... baletą šokėjus [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.santarve.lt/article/article-view/8823/1/46/> [перегляд 04.2009].
8. *Macelytė J.* Vestuvės: beribės fantazijos ar meksikietišku serialu atspindys? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.straipsniai.lt/Vestuves/puslapis/10426> [перегляд 04.2009].
9. *Naughton J.* Trumpa ateities istorija: interneto ištakos. – Vilnius, 2006.
10. *Parulskis E.* Vilniaus vestuvės (I) [Електронний ресурс] // Verslo klasė. – 2007. – Режим доступу : <http://vz.lt/Default2.aspx?ArticleID=3860ff9-c8c8-43f5-a432-aa5f7ab50f82&RubricID=00000000-525f-44f8-af5-1e0e7a73056f&open=four> [перегляд 04.2009].
11. *Parulskis E.* Vilniaus vestuvės (II) [Електронний ресурс] // Verslo klasė. – 2007. – Режим доступу : <http://archyvas.vz.lt/news.php?id=818581&strid=1050&rs=0&ss=c872397d952f18d05b0e91c33d87ce81&y=2007%2010%2031> [перегляд 04.2009].
12. *Ratautas T.* Lietuvių vestuvės [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pirslys.com/idomybes/16-lietuviuvestuves> [перегляд 04.2009].
13. *Remeika A.* Mergvakaris: sudie, laisve! [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.straipsniai.lt/Vestuves/puslapis/10429> [перегляд 04.2009].
14. Santuoka. lt. Staripsniai [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.santuoka.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=135&Itemid=150 – tekste: santuoka.lt [перегляд 04.2009].
15. *Šidiškienė I.* Internetiniai tekstai kaip vedybų tyrimo šaltinis // Lietuvos etnologija: socialinės antropologijos ir etnologijos studijos. – 2010. – Nr 10 (19). – P. 37–60.
16. *Šidiškienė I.* Vestuvių apeigų vertinimas lietuviškuose interneto forumuose: tapatumų identifikavimas // Lietuvių katalikų mokslo akademijos metraštis. – Vilnius, 2010. – Vol. 33. – P. 173–191.
17. *Šidiškienė I.* Internetiniai tekstai kaip vedybų tyrimo šaltinis // Lietuvos etnologija: socialinės antropologijos ir etnologijos studijos. – 2010. – Nr 10 (19). – P. 37–60.
18. *Šidiškienė I.* Kultūrinio tapatumo gairės. Simboliniai veiksmai vestuvėse // *Paukštytė-Šaknienė R., Savoniakaitė V., Šaknys Ž., Šidiškienė I.* Lietuvių etninė kultūra. Aukštaitijos papročiai. – Vilnius, 2007. – P. 117–168.
19. Vestuvių etiketas [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mokslai.lt/referatai/referatas/vestuviu-etiketas-puslapis2.html> [перегляд 04.2009]. – tekste mokslai.lt.
20. Vestuvės, nuo...iki... [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vestuves.lt/vestuviu-planavimas/paprociai-ir-tradicijos/> [перегляд 04.2009]. – tekste vestuves.lt.
21. Vestuvės, vestuvių planavimas [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.straipsniai.lt/Vestuves/puslapis/> [перегляд 04.2009]. – tekste straipsniai.lt.
22. *Vyšniauskaitė A.* Vedybos // *Vyšniauskaitė A., Kalnius P., Paukštytė R.* Lietuvių šeima ir papročiai. – Vilnius, 1995. – P. 305–310.
23. *Vyšniauskaitė A.* Vestuvės Suvalkijos kolūkiniame kaime // *Butkevičius I., Kulikauskienė V., Miliuvienė M., Vyšniauskaitė A.* Šiuolaikinis Suvalkijos kaimas. – Vilnius, 1981. – P. 148–151.
24. *Vyšniauskaitė A.* Simbolika lietuvių vestuvėse // *Mūsų praeitis.* – 1990. – Nr 1. – P. 71–90.
25. *[Vosylius] R.* Mūsų senelių vestuvės [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.santuoka.eu/readarticle.php?article_id=32 – toliau santuoka.eu [перегляд 04.2009].
26. *Жирнова Г. В.* Брак и свадьба русских горожан в прошлом и настоящем. – М., 1980.

Переклад з литовської Беатріче Белявіці